

Aflevering 14: Hans van de Kraats: ‘Waar is mijn tijd gebleven?’, oftewel; ‘de zwembroek die bij wet is verboden.’

Toen mijn dochter solliciteerde naar een baan als advocaat bij een gerenommeerd internationaal opererend advocatenkantoor in Den Haag, bleken er nog 512 andere kandidaten te zijn. Er volgden vier sollicitatierondes, waaronder een intelligentietest en twee eindgesprekken, verdeeld over evenzovele zaterdagen.

Hoe anders verliep mijn sollicitatie: mijn vriendin (na 45 jaar heb ik nog steeds dezelfde: ik houd niet van veranderingen) studeerde in Nijmegen en ze vond dat ik maar in die omgeving een baan moest zoeken. Aldus doende keek ik op een zaterdag in de Volkskrant bij de personeelsadvertenties (afdeling onderwijs) en zag ik er een staan in Oss. Mijn moeder, die wel altijd had opgelet op school, beweerde dat dat helemaal niet zo ver van Nijmegen was. “Ze zijn er alleen wel agressief”. Een beetje vent laat zich door dat laatste niet afschrikken, dus schreef ik een mooie brief en werd per omgaande uitgenodigd voor een gesprek. Dat viel al niet tegen.

In die tijd trad ik veel op. Ik verdiende goed en zo kon het gebeuren dat ik mijn

Triumph Spitfire tussen de Renaultjes 4, Datsun Cherry's, Opel Kadetten, een Lada Station (van Piet Offermans, zo bleek later) en een Peugeot 404 (van de rector) parkeerde.

Het was alsof ik een afspraak had met Beyoncé: ik kwam binnen en het voelde gelijk goed. Een mooie hoge en statige hal met een indrukwekkende nagalmtijd en een loket waarachter een conciërge in een stofjas zat (zoals dat hoort Gijsje!). De conciërge heette Piet en ik werd door hem naar de kamer begeleid van een deftige mijnheer in een onberispelijk stemmig grijs kostuum (zoals dat hoort voor een rector). In de kamer bevond zich nog een heer in pak. Dat

bleek Wim Jansen: kerkorganist, koordirigent, muziekdocent en degene die opgevolgd moest worden. Over een intelligentietest werd godzijdank niet gerept. Die had nog voor een flinke kink in de kabel kunnen zorgen. Ik speelde mijn rol van ideale schoonzoon die bevlogen was van muziek, onderwijs en kinderen en werd blijkbaar geloofd: na een half uurtje werd ik verzocht even in diezelfde mooie hal plaats te nemen. Blijkbaar had ik een verpletterende indruk achtergelaten, want men was er na vijf minuten al uit: ik leek geknipt als opvolger voor de vriendelijke heer in pak (de muziekleraar).

Zelfs mijn eerlijke antwoord op de vraag of ik katholiek was (“neen”) bleek geen belemmering. Waarschijnlijk gaf de doorslag dat ik vertelde dat ik elke kerst de

eredienst in de Grote Kerk op de Markt in Enschede opluisterde met mijn prachtig trompetspel, (al had dit voor mij vooral een economische reden).

Hoewel ik altijd iedereen heb verteld dat er nog een lange stoet van medekandidaten in diezelfde hal wachtte om stevig aan de tand te worden gevoeld aangaande hun vakinhoudelijke en pedagogische inzichten, zag ik verder alleen een paar leerlingen huiswerk maken. Dat deden leerlingen toen nog. De waarheid gebiedt dus te zeggen dat ik op dat moment waarschijnlijk de enige muziekleraar was die een baan in het altijd gevaarlijke Oss ambieerde. (Maar ik had natuurlijk niet voor niks zeven maanden op judo gezeten).

Na de felicitaties in ontvangst te hebben genomen, liet (inmiddels collega) Janssen mij het muzieklokaal zien: lokaal 2.40. Behalve dat er een piano stond en in de kast een pickup met een rijtje zwaarklassieke platen, was er aan niets te zien dat het hier een muzieklokaal betrof. Niet het bolwerk van cultuur waarin de sectie muziek tegenwoordig haar dagen slijt. Het uitzicht was er wel prachtig: een groot sportveld, het Golfslagbad en ieder

kwartier een trein. Ik was al lange tijd fan van mensen in korte broek en van treinen, dus dat trof, al heb ik wel altijd een bloedhekel gehad aan zwemmen. Alhoewel: al snel hadden we met een paar collegae en hun partners die allemaal aan een nog fraaier lichaam wilden werken (o.a. diezelfde Marcel Bouman en Frans Arts) een zwemclubje opgericht. Het trainingsschema was overzichtelijk: iedere donderdagavond enkele baantjes trekken in het Golfbad en daarna tot middernacht borrelen bij iemand thuis. De effecten waren helaas minimaal en zeker niet zoals gehoopt. Alleen mijn Swanny werd steeds atletischer, maar die zwom dan ook echt en liet de borrels aan zich voorbij gaan. Marcel, Frans en ik hingen veelal met een arm op de kant en bespraken de wereld.

De heer Janssen deed mij aan mijn opa denken – hij was overigens toen zo oud als ik nu ben – en hij gaf mij meteen wat vaderlijke tips: “Af en toe laat je ze een keertje zingen en voor de rest draai je platen. Maak de afspraak met ze: “de ene week luisteren jullie naar mijn muziek en de week daarna mogen jullie platen of bandjes meenemen en die draaien we dan. Ondertussen mag je huiswerk maken en als je dat rustig doet krijg je een 8, en anders een 7.” Als je het zo deed was iedereen tevreden volgens Wim. Dat leek mij wel te doen. Daar kwam geen leerplan of KPC-cursus aan te pas. Nu waren mijn ambities helemaal niet hooggespannen, maar dat het zo eenvoudig was had ik niet verwacht. Ik kreeg meteen een volledige betrekking (1 fte voor degenen die na het wonder van Enschede zijn geboren: FC Twente versloeg Ajax toen met 5-0) en als je in die tijd maar geen strafbare feiten pleegde volgde na een jaar automatisch de vaste aanstelling. Aldus geschiedde, hoewel ik toch al snel daarna werd veroordeeld tot 10 dagen gevangenisstraf wegens het plegen van een verkeersovertreding – je hebt een Triumph Spitfire of je hebt er geen-, maar dat was in België en dat telde niet.

De omschrijving die mijn inmiddels gepensioneerde vriend Marcel Bouman (waar blijft de tijd, ik ken hem nog als jonge god in een type zwembroek dat heden ten dage bij wet verboden is) in aflevering 5 gaf van de situatie die je als beginnend docent in de personeelskamer van het toenmalige Maaslandcollege aantrof, is voor mij volledig herkenbaar. De rechtse conservatieve economiedocent met de kraakstem was natuurlijk Joop de Visser en de linkse kritische leraar met de borstelwenkbrouwen Huub Heinen (thans de schoonvader van Peter Roozeboom). Dan was er nog het, het onderwijs totaal toegewijde, Geffense echtpaar Jan en Tineke Lemmens en de creatieve cultuurtijger in tuinbroek Piet Offermans. Zij hoorden tot de linkse vereniging. Vergeleken bij de verhouding tussen het linkse en rechtse kamp op onze school in die dagen is de sfeer tussen de Amerikaanse Republikeinen en Democraten bepaald warm te noemen, en die arme oerfatsoenlijke en beminnelijke rector Klaas Creijghton moest bij de beruchte debatten tijdens de plenaire vergaderingen in de Maaslandaula de vrede zien te bewaren. Alles werd daar bediscussieerd en zelfs een beslissing over de kleur van het nieuwe toiletpapier werd zwaar bevochten. Je haalde het overigens niet in je hoofd als beginnend docent om tijdens zo'n plenaire vergadering iets te zeggen. Aan de andere kant moest je wel over alles wat je deed verantwoording afleggen in het 'kamp' waar je geacht werd deel van uit te maken. Toen ik een keer op 5 december de domme fout maakte te melden dat ik naar huis ging om Sinterklaas te vieren met mijn familie, werd ik door de heer Heinen, die qua uiterlijk met eerder genoemde borstelwenkbrouwen leek op de goedheiligman net nadat hij had gehoord dat zijn lievelings-Zwarte Piet hem had verlaten, gevraagd goed onderbouwd uit te leggen waarom ik wenste deel te nemen aan een dergelijke katholieke manifestatie, aangejaagd door op puur winstbejag uit zijnde kapitalistische pedofielen, onder het motto van 'kinderfeest' !" Oeps.

Ook in de lesinhoud vond je dergelijke 'heldere standpunten' terug. Leerlingen klaagden steen en been over het feit dat ze voor het vak Nederlands voor het eindexamen een B2-scriptie moesten maken, ik geloof tenminste dat het zo heette, en dat je alleen kans maakte op een behoorlijk cijfer als je de 'juiste opvattingen' (o.a. zeer pro feminisme) hierin naar voren bracht.

Maar.....wat je er ook van vond: het waren allemaal overtuigde Maaslanders met een groot hart voor de school en ze gaven het Maaslandcollege karakter. Cultuur werd belangrijk gevonden. Om de leerlingen mee te geven, maar ook omdat ze er zelf zo van hielden. Zo ongeveer ieder jaar werd er een avondvullend, door docenten zelfgeschreven toneelstuk opgevoerd, compleet met door 'me myself' gearrangeerde en/of geschreven muziek, live gespeeld door een orkest van leerlingen en collegae. Dan was er een prachtig ballet van bovenbouwleerlingen, (of was het nu een ballet van prachtige bovenbouwleerlingen?: zij werden namelijk over het algemeen onbeschaamd geselecteerd op uiterlijke kenmerken), geleid door de gg - vakjargon voor 'goddelijke gymjuffrouw' - Miriam van Hoef. Bij haar had het zwemmen op donderdagavond wel degelijk iets uitgehaald.

De hoofdrollen bij deze producties waren voor docenten en enkele leerlingen. Glansrollen waren er voor bijvoorbeeld de podiumvullende flamboyante geschiedenisdocent wijlen Ton van Erp, Ger Verlaan, Anke Fabels, Tineke Lemmens (immer scherp en akelig intelligent, muze van man Jan, maar helaas geen groot actrice) en de inmiddels naar de 70 sukkelende en over zijn aantal by-passes opscheppende, maar toen woestaantrekkelijke Geert Arts.

Het intellectueel niveau van deze producties was zo hoog dat over het algemeen niemand begreep waar het nu precies over ging, ook de acteurs zelf niet, maar dat gaf niks: we deden het toch maar mooi samen en het 'wij Maaslandersgevoel' was groot! Wij, leerlingen en docenten van het Maaslandcollege.

De regie was min of meer bij toerbeurt in handen van wijlen Jan Lemmens en Piet Offermans. Onder leiding van de laatste werd er zelfs in de Ooijpolder een hele speelfilm opgenomen. Voor al deze kunstuitingen gold: iedere week, en dat maandenlang, 's avonds repeteren en als de voorstellingsdatum in zicht kwam diverse keren een gehele zaterdag. Dat had je gewoon over voor het Maasland. We maakten immers Cultuur voor onze leerlingen (en ook voor onszelf, maar dat is ok). Een enkele keer werd zelfs de hele schouwburg afgehuurd en zat ik een heel orkest te dirigeren in de orkestbak.

Nog wat later had ik een hele, minstens 20 muzikanten tellende, bigband op school, compleet met backing vocals (leerlingen), saxofonisten (o.a. wijlen Harrie Hoeben, Peter van Esch, Ab Vermeulen), klarinettisten (o.a. Leo Zelissen), gitaristen (o.a. Marcel Bouman), basgitaristen (o.a. Evert van Dijk). Hoe dan ook: volledig bestaand uit docenten en leerlingen, de laatste van brugklassers tot 6vwo'ers, waarvan er diversen later professioneel musicus en zelfs beroemd zijn geworden: Dick van Casteren (dirigent), Maaïke Widdershoven (musicalster), Coen Janssen (toert de hele wereld over met Epica), Kevin van den Elzen (tot in Amerika bekende jazzdrummer), enz. Weekendenlang en vele vakantiedagen zat ik orkestarrangementen te schrijven en iedere vrijdagmiddag werd er tot half vijf gerepeteerd.

Wat is er dan misgegaan zou je denken? De tijden. De tijden zijn veranderd. Een of andere slimmerik moest zo nodig internet uitvinden, waardoor leerlingen nu liever met hun iPad en telefoon spelen dan met elkaar.

Wat mobiele telefoons betreft: vanwege o.a. de weekenddiensten die mijn slimme Swanny (die wel met vlag en wimpel door de intelligentietest zou komen) met haar inmiddels opgebouwde tandartspraktijk had, was er in ons gezin al betrekkelijk vroeg een 'mobiele telefoon' aanwezig. Toen ik weer eens mee moest als mentor naar het jaarlijkse brugklaskamp in St. Michelsgestel, met als startactiviteit de levensgevaarlijke fietsmarathon er naartoe (we zijn de enige school in Nederland die dit nog aandurft, allemaal vanwege de voorliefde van 'ons Anita's voor spartaanse fietstochten), leek het mij een goed idee om deze telefoon mee te nemen. Er waren immers ieder jaar weer calamiteiten: fietspech onderweg, ongevallen onder de doorweekte of juist door de hitte bevangen brugklassers in het uit honderden

kinderen tellend peloton, enz. Zij reden over een zandpad van ongeveer 27 cm. breed dicht op en achter elkaar en zagen soms een daar door kinderhaters middenin geplaatst paaltje niet op tijd, of deelnemers (waaronder ikzelf) die al ter hoogte van de Geffense Bosjes werden verteerd door heimwee, kortom: een telefoon meenemen leek mij een goed idee.

Daar was echter niet iedereen zomaar van overtuigd: het moest eerst in de schoolleiding worden besproken. Anita KleinTuinte (die volgens betrouwbare bron KleinTuinte heet, en met wier permanent opgeladen moreel kompas als leidraad duizenden jeugdigen zijn grootgebracht), vond het een slecht voorbeeld voor de kinderen. Hoe gelijk had ze achteraf....

Anderen twijfelden, want handig is het natuurlijk wel, die telefonische bereikbaarheid, als je met honderden jonge kinderen meerdere dagen en nachten op stap bent en daar de verantwoordelijkheid voor hebt. Het compromis werd: het apparaat mocht wel mee, maar goed verstopt in mijn koffer en het gebruik ervan mocht alleen door de leiding geschieden in goed afgescheiden en aan het oog onttrokken ruimten.

Een andere reden van het verdwijnen van alle hierboven genoemde culturele activiteiten was de langzamerhand ontstane sportgekte. Iedereen die tegenwoordig twee keer een bal goed raakt (bij balsporten althans) komt in een selectie. Daarin spelen, zo wordt hen wijsgemaakt, kan het verschil betekenen tussen latere rijkdom en de bedelstaf.

Er moet dus minstens drie avonden per week worden getraind, zaterdag een wedstrijd worden gespeeld en zondag een toernooi. En om daar, in per seizoen wisselende sportieve outfits, te kunnen verschijnen, samen met het nieuwste type iPhone, dient eenieder die oud genoeg is om zonder zijwieltes te kunnen fietsen

binnen 15 minuten na het stoppen van de laatste les achter de kassa bij een supermarkt naar keuze plaats te nemen of te beginnen met de vakken weer netjes te vullen (alle etiketten naar voren en de goedkope merken onderin). Huiswerk maken of deelnemen aan culturele activiteiten is slechts een optie voor kinderen van rijke ouders en/of voor de motorisch gestoorde sukkel die buiten de selectie vallen.

Tot overmaat van ramp gingen Jan Lemmens, Piet Offermans en enkele andere coryfeeën met pensioen en daarmee was de ineenstorting van het Culturele Maaslandrijk ingezet. Danseressen selecteren op grond van uiterlijk werd in het nieuwe tijdsbeeld ook niet meer getolereerd en een muziekdocent buitenschools leerlingen laten begeleiden was op andere scholen in de regio slecht bevallen.

Kwam daar dan allemaal niets voor in de plaats? Jazeker wel: kernteamvergaderingen, KPC- en andere bijscholingscursussen, veelal verzorgd door cursusleiders die zelf nooit voor de klas hadden gestaan of de strijd met klassen van 30 niet hadden overleefd, protocollen, functioneringsgesprekken, nog meer protocollen, een vierde rapport, naast de cijfer rapporten ook woordrapporten ("ja, maar ik weet niks te melden over deze leerling!". "Maakt niet uit, je moet toch wat invullen, want daar hebben de ouders recht op!"), de iPad, die inmiddels zijn doel zodanig voorbij is geschoten – leerlingen raken er verslaafd aan en komen

daardoor te laat bij Albert Heijn en op de training), dat hij op veel scholen alweer is afgeschaft, enz. enz.

“Gaaf het dan nu helemaal fout met alle Maaslandleerlingen mijnheer Van de Kraats?”

Nou, met degenen die buiten de selectie vallen misschien wel, maar bij de meesten is er toch wel, zoals onze rector het noemt, een soort Maasland-DNA aanwezig. Tot die conclusie kwam ik bijvoorbeeld tijdens de laatste kerstviering, die bij gebrek aan beter zo bekwaam door mijzelf werd georganiseerd: alle klassen deden mee, hadden veelal leuke en creatieve activiteiten verzonnen, zich ingespannen, kwamen

en bleven tot ver na het verstrijken van de reguliere schooltijd en zorgden voor een onvergetelijke Maaslandsfeer. Die ik herkende van vroeger. Toen iedereen nog trots was Maaslander te zijn. In de tijd dat NAP nog te maken had met de waterstanden en niet stond voor Nieuwe Achterlijke Preutsheid. Toen je nog slechts hoefde te kiezen of je naar het heren- of damestoilet wilde, in plaats van je af te moeten vragen wat die rare tekeningen op al die verschillende

wc-deuren nu precies betekenen. Of toen je bij de Hema nog gewoon jongens- of meisjeskleding kon halen als je op kraamvisite moest in plaats van genderneutrale (de spellingscontrole snapt het woord niet eens) zandkleurige rompertjes. Toen je alleen nog maar iemand kende die homo was, in plaats van LHBTZZP'er. En toen je je nog niet hoefde af te vragen wanneer je in de klas een meisje vroeg haar tafel op te ruimen, of dat wel politiek correct was. En niemand nog dyslectisch was, discalculisch of autistisch was, maar gewoon niet goed in lezen, rekenen of een beetje raar. Toen kinderen nog gewoon een keertje konden blijven zitten, in plaats van onmiddellijk te worden onderworpen aan veertien psychologische en andere testen, alvorens 'af te moeten stromen naar een schooltype dat beter aansluit bij zijn/haar competenties.'

Maar nog niet alles is dus verloren. Als we maar gaan snappen waar het echt om gaat en niet meer nadenken met de waan van de dag, of veel werk maken van het checken van details en het exact naleven van de talloze regels en protocollen, zoals veel schoolleiders nieuwe stijl doen, terwijl we allang de hoofdzaken uit het oog zijn verloren. En vooral niet blindelings de dadendrang van de zoveelste minister of staatssecretaris opvolgen. Zelf visie tonen! Zoals ik, die vroeger leerlingen met gedragsproblemen weer op het rechte pad kon brengen door ze elke vrijdag mijn auto te laten wassen. En kijk nu eens: een ervan heeft zelfs een autowasbedrijf en 17 mensen in dienst en een blonde vrouw met een gebruid hoofd die heel veel van haar tijd in de sportschool doorbrengt. Dan wordt het waarschijnlijk niet meer zoals het was, maar misschien toch ook best goed.....

*Hans van de Kraats
februari 2020*